

Irena
Kraševac

Tko je bio Ivo Šrepel?

Ivo Šrepel: Dokumenti, vrijeme, sudbina

PRIREDILA I UREDILA Libuše Jirsak

Biblioteka Povijest Moderne galerije, Knjiga 2.

Zagreb, Moderna galerija, 2010.

ISBN 978-953-7662-30-1

Iscrpan odgovor na pitanje nudi novoobjavljena knjiga iz serije Povijest Moderne galerije autorce Libuše Jirsak. Edicija je pokrenuta uoči obilježavanja stote godišnjice Moderne galerije 2005. godine, s ciljem daljnjeg istraživanja arhivske građe u samoj ustanovi, čija nam je povijest s muzeološkoga i kulturološkog pogleda danas vrlo zanimljiva jer se kroz nju ogledaju brojne društvene i političke mijene turbulentnoga prošlog stoljeća.

Libuše Jirsak zamislila je biblioteku u kojoj će u svakoj knjizi iz serije obraditi razdoblja koja su obilježile pojedine čelne osobe ustanove, i to na temelju iscrpne biografije, galerijskog rada i bibliografije. Na taj način iz zaborava izranja Ivo Šrepel (1899. – 1945.), likovni kritičar i svestrani kulturni djelatnik u razdoblju između dva svjetska rata.

Upravitelj Moderne galerije bio je svega nekoliko godina, od 1940. do 1944. godine, dakle u ratnom i *endehaškom* vremenu, a nepoznanice vezane uz njegovu deportaciju u Lepoglavu i nerazjašnjenju smrt pridonijele su potiskivanju njegova lika i djela u poslijeratnom periodu.

Šrepel potječe iz ugledne zagrebačke obitelj plemićkog podrijetla, studirao je pravo u Zagrebu, Beču i Pragu, a diplomirao studij estetike i povijesti umjetnosti na Sorbonni. Tijekom pariškog razdoblja (1921. – 1925.) bavio se prevođenjem francuske književnosti, pratio tamošnju kazališnu scenu i upoznao novi medij – radio. Svoja iskustva prenio je po povratku u Zagreb u radu sa studentima na glumačkoj školi i na Radio Zagrebu, na kojem

je vodio tečaj francuskog jezika i bio autor dramskih tekstova, spiker, voditelj i glumac. Autor je prve hrvatske radio-drame *Vatra* emitirane 1927. godine. Bavio se i kazališnom režijom te je postavljen za pomoćnika direktora Drame HNK, a potom i njezina tajnika. Brojne članke vezane uz kazalište i likovnu kritiku objavljivao je u *Savremeniku*, *Jutarnjem listu*, *Obzoru*, *Novostima* i dr.

Razdoblje 20-ih i 30-ih godina dvadesetog stoljeća u Zagrebu vrijeme je snažnoga kulturnog zamaha kazališnoga i likovnog života, a Šrepel je bio pokretač i sudionik brojnih događanja kojima se zalagao za educiranje zagrebačke kulturne publike, promicanje umjetnosti i podupiranje hrvatske umjetnosti što će postati konstantom njegova javnog djelovanja. S Ljubom Babićem surađivao je u kazalištu i na organizaciji izložaba, primjerice, zajedno su uredili katalog izložbe jugoslavenskih umjetnika na Svjetskoj izložbi u Barceloni 1929. godine. Kulturne poveznice s Francuskom rezultirale su Meštrovićevom izložbom u Parizu 1933. i uzvratnom izložbom francuske umjetnosti u Umjetničkom paviljonu iste godine. Modernu galeriju pratio je od njezina useljenja u palaču na Zrinjevcu 1934. godine, koje je popratio prikazom novoga galerijskog postava, i od tada započinje intenzivnije pratiti izložbe iz njezina programa te vodeće umjetnike tadašnje likovne scene. Kao tajnik Hrvatskog društva umjetnosti u eri Ivana Meštrovića, izravno sudjeluje u aktivnostima vezanim uz program i rad Društva, primjerice otvorenje Moderne galerije u današnjoj zgradi te

podizanje Doma hrvatskih likovnih umjetnosti. Pisac je jednog od prvih sinteznih prikaza hrvatske umjetnosti objavljenom u jubilarnom broju *Obzora*, "Pedeset godina hrvatskog umjetničkog stvaranja iz 'Obzorove' perspektive (1885. – 1935.)". Nije nedostajalo i polemika na relaciji s Krizmanom, Babićem, Hegedušićem i ostalim snažnim osobnostima naše tadašnje umjetničke scene, a zamjerala mu se bliskost s Meštrovićem i "njegovim stolom" u kavani Medulić za kojim se nerijetko krojila naša umjetnička politika.

Rješenjem banske vlasti Banovine Hrvatske od 15. veljače 1941. Ivo Šrepel postavljen je za ravnatelja Moderne galerije suvremene umjetnosti koja uskoro mijenja naziv u Galerija umjetnosti Nezavisne Države Hrvatske. Uza skrb za umjetnine i djelatnike, uskoro se suočava s dekretom o preseljenju Galerije radi prepuštanja zgrade Poslanstvu Kraljevine Italije. Trajni angažman za prosperitet galerije, brigu o fundusu i podupiranju hrvatskih umjetnika potvrđuju brojni dopisi i obraćanja onodobnim mjerodavnim ustanovama, te obilježuju Šrepelovo djelovanje na mjestu ravnatelja Galerije sve do njegove

smjene u lipnju 1944. godine, koju je bez obrazloženja potpisao poglavnik NDH. Brojni dokumenti koji to potvrđuju prvi su put objavljeni i reproducirani u ovoj knjizi, a autorica minuciozno rekonstruira Šrepelove aktivnosti na tom polju. Uz to, bio je angažiran na izložbi Bijenala u Veneciji 1942. te promotivnim izložbama hrvatskih umjetnika u Berlinu, Beču i Bratislavi 1943. godine. Nerazjašnjena ostaje njegova deportacija i smrt u Lepoglavi (vjerojatno 11. ožujka 1945.). Nakon rata Šrepela se nije spominjalo, stručna ga literatura zaobilazi, premda je prema navodu akademika Nikole Batušića slao boje i materijale za plakate u partizane. Njegov rad i položaj za vrijeme NDH, koja mu je uostalom i presudila, zasjenili su njegov široki kulturni angažman tijekom dva i pol desetljeća na polju zagrebačke i hrvatske likovne scene.

Ova vrlo dobro koncipirana knjiga s uvodnim biografskim tekstom autorice Libuše Jirsak, pomno prikupljenom bibliografijom i sadržajnim izborom tekstova Ive Šrepela oživljava toga nezaobilaznoga likovnog kritičara i kroničara umjetničkih događanja međuratnog razdoblja. x